19e JAARGANG No. 42 21 JULI '39

# DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Ds F. A. den Boeft, Rotterdam; Ds E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Potterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Ds D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Ds J. van Herksen, Ermelo; Ds B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds H. Mulder, Deventer; Ds A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseeuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Ds J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smits-kamp, 's-Gravenhage; Ds N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Ds C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds M. Vreugdenhil, Meliskerke; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Ds D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJsel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes. Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling. Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar. Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdart.: Het Nieuw-Testamentische beloftebegrip, II. — Kerkelijk leven: „Het verbond Gods", III. De scheuring in Amerika, X. Palestina diorama's. Psychoanalytische geschiedbeschrijving. De kleine Catechismus van Zacharias Ursinus, VII. — Even parkeeren: Doubleeren. — Literatuur en kunst: Een nieuwe Bijbelsche roman. — Opvoeding en onderwijs: Niet transigeeren. — Het boek van de week: Verworpen Christendom, I. — Uit de buitenl. kerken: Eene Amerikaansche synode in zitting, II. — Stemmen uit onze kerken: Eenige kanttekeningen bij het „Rapport inzake tucht over doopleden", I. Een korte gedachtenwisseling over cijfers en feiten. — Persschouw. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, blz. 177—184.

## HOOFDARTIKEL

### Het Nieuw-Testamentische beloftebegrip. [1])

II.

Hiermee hebben we de bespreking van het beloftebegrip bij Paulus beëindigd. Toch is daarmee de rijkdom van het Nieuwtestamentisch gebruik van dit woord bij lange nog niet uitgeput. Want den Hebreënbrief noemden we nog niet. Als er nu één Nieuwtestamentisch boek is, dat de verhouding van het oude verbond met zijn beloften in verband gezet heeft met de bedeeling van het nieuwe verbond, dan is het Hebreën toch wel. Terstond als de belofte in Hebr. 4:1 het eerst genoemd wordt, is ze eschatologisch van inhoud: „Hoeden we er ons daarvoor, zoolang de belofte van in te gaan in zijn rust nog geldig blijft, dat niet iemand van u eens zou blijken te laat gekomen te zijn" (vert. Grosheide). De belofte is hier betrokken op de rûst — den sabbathsvrede die allen wenkt, die hier in den tijd het evangelie geloofd hebben. Dien sabbathsvrede hebben ze hier als belofte!

In hoofdstuk 6 is het weer de Abrahamsbelofte, die de schrijver behandelt, zie de vss 12, 13, 15 en 17. Alleen wordt daar nog er bij vermeld dat God de belofte door een eed bekrachtigd heeft — om de erfgenamen der belofte overvloediger te bewijzen de onveranderlijkheid van Zijn raad.

Hoofdstuk 7:6 behandelt de Abrahamsbelofte onder nieuw aspect. Abraham wordt, hoewel hij de beloften had, gezegend door Melchizedek. Abraham — staande hier op het toppunt van eer en glorie. De lijken der verslagen koningen van Sodom en Gomorra liggen nog in het dal Siddim bij de lijmputten. Zijn kameelen torsen de vracht van een geweldigen buit. Hij heeft de belofte van een groot volk — en toch is hij de mindere, hij wordt gezegend. Hij buigt zich onder den zegen van een ander. Waarin lag die hoogheid van Melchizedek? Wel, omdat hij een priester was „die het niet naar de wet van een vleeschelijk gebod geworden is, maar naar de kracht van onvernietigbaar leven. Want van hem wordt getuigd: gij zijt priester in eeuwigheid naar de orde van Melchizedek" (vert. Grosheide 7:16, 17). In Melchizedek's ambt was in principe gegeven het heil dat Abraham in belofte had. Daarom kon Melchizedek Abraham zegenen. Hier zegent hij, die koningschap en priesterschap bezit niet krachtens den dood van zijn vader, maar zonder vader en zonder moeder, krachtens onverbreekbaar leven, hem, die den dood in zich draagt en van hèt leven nog slechts als belofteleven weet. In Melchizedek's ambt bloeit nog iets van de glorie van het eeuwige leven, dat ook Adam eens zag aanlichten in het paradijs, en hij die midden in een stervende wereld, de belofte van het eeuwige leven heeft, wordt door dezen zegen ongemeen in geloof gesterkt. Ook hem wacht dat leven — alleen in de belofte. Hier werpt de groote priester naar de orde van Melchizedek zijn schaduwen vooruit in Hem naar wiens orde hij zijn priesterschap zou zien benoemen.

De volgende plaatsen Hebr. 8:6, 9:15, en 10:36 spreken van de betere belofte van het nieuwe verbond. Met „beter" zal hier bedoeld zijn volmaakter (zie Grosh. bij 7:19). De Abrahamsbelofte, maar nu ontdaan van zijn Oudtestamentischen vorm. Verder spreken zij van de belofte van de eeuwige erfenis die verkregen wordt na het doen van den wil Gods.

Veel uitvoeriger gaat Hebreën weer over de belofte spreken in Hebreën 11, waar de kracht van het beloftegeloof in bijna monotoon klinkende zinnen wordt uitgesproken: Door het geloof is Abraham een inwoner geweest in het land der belofte als in een vreemd land, en heeft in tabernakelen gewoond met Izaäk en Jacob, die mede-erfgenamen waren derzelfde belofte, want hij verwachtte de stad die fundamenten heeft, welker kunstenaar en bouwmeester God is (Hebr. 11:9 en 10). Zoo groot was de spankracht van Abrahams geloof dat hij, levend in Kanaän, in het land, dat hem beloofd was en waar hij zich dus a.h.w. op blind had kunnen staren, iederen dag, dat hij er in rondtrok, zijn geloofsoog richtte op de stad die fundamenten heeft.

Hij, de Semietische herdersvorst, die in tenten woonde, zag oprijzen een stad, opgericht door God. Een stad — het inbegrip van cultuur en ontwikkeling, diametraal staande tegenover wat Abraham nu bezat. Maar hij geloofde het, omdat God het beloofd had.

Heeft Abrahams geloof hier in beginsel al niet gegrepen naar de stad van Openb. 21: het nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel. Openb. 21:2? Heeft hier het geloof van Abraham niet reeds gegrepen naar de voleinding der eeuwen in sterke geloofskracht?

En dan — hoe sterk Abrahams geloof in de belofte was, blijkt ook uit vs 17. Izaäk werd door hem geofferd, daar hij overlegde dat God machtig was hem ook uit de dooden te verwekken. God had hem een groot volk beloofd, had hem dat onder eede toegezegd. Dat had Abraham nu te gelooven, zoo vast te gelooven, dat hij zelfs Izaäk, in wien hij als het ware de aanvankelijke vervulling van Gods belofte voor zich zag, zou moeten kunnen verliezen. Zag Abraham Izaäk aan, dan zag hij a.h.w. het begin van de stad die fundamenten heeft, zag hij het leven in beginsel gloren. En toch — moet hij nu dezen Izaäk den dood inzenden, moet hij de fundamenten, die God ging leggen, schijnbaar verbreken — geloovende Gods belofte?

Zoo openbaart Hebreën 11 ons de spankracht van Abrahams geloof in zijn verwachten van de beloofde stad en het beloofde leven.

* * *

Thans resten ons nog enkele plaatsen ter bespreking. Allereerst 2 Petr. 3:4 en 9. De belofte wordt nu direct betrokken op het eeuwige leven. Er is zelfs twijfel gerezen of God ooit deze belofte vervullen zal, maar, zegt Petrus, de oorzaak dat de toekomende eeuw nog niet op deze eeuw is ingebroken, is de lankmoedigheid Gods, die wil dat niet eenigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekeering komen. De belofte zal vervuld worden, ja zeker, maar eerst moet Christus' kerk zijn pleroma, zijn vervulling bereikt hebben. De wereld en haar voortbestaan hangt aan de kerk, daarom is God lankmoedig. Het laatst bezigt de Nieuwtestamentische openbaring het beloftewoord in 1 Joh. 2:25: dan spreekt de apostel der liefde het ook met evenzooveel woorden uit: „en dit is de belofte die Hij ons beloofd heeft: het eeuwige leven". Daarin culmineert tenslotte alle belofte: het eeuwige leven. Het is dat leven waarvan Johannes in zijn evangelie spreekt: alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Joh. 3:16.

* * *

Wanneer we nu het geheel van de Nieuwtestamentische gegevens inzake de belofte overzien, dan vallen twee dingen dadelijk op. Het eerste is, dat vrijwel alle belofte in het nieuwe verbond terugwijst naar de Abrahamsbelofte en het tweede dat alle belofte vooruitwijst naar de eschatologie, naar het oprichten van een nieuwen hemel en een nieuwe aarde, die hun bestand hebben in Gods sabbath, in het eeuwig zalig leven.

We doen daarom goed ons eerst te realiseeren wat de Abrahamsbelofte inhield. In Gen. 15 wordt ons geopenbaard het verbond, dat God met Abraham gesloten heeft. Daar ontvangt Abraham in dat verbond de groote belofte van een erfgenaam. God leidde Abraham in een visioen naar buiten en liet hem de sterren tellen, die daar fonkelden aan den Oosterschen donkeren hemelkoepel en *God zeide: zoo zal uw zaad zijn!* God belooft Abraham een groot zaad. Denk u even in, dien ouden man, wiens grijzende haren reeds wijzen gaan op den dood, die hier onherroepelijk volgt op alle aardsche leven, krijgt de belofte, de openlijke aanzegging van een groot volk en een tijd later (Gen. 17) krijgt hij het geheele land Kanaän als eeuwige bezitting toegezegd, dus wordt hem hier voorgesteld in beloftevorm een eeuwig leven en een eeuwige bezitting. Want voor een Semiet is eeuwig niet iets kwalitatief gansch anders dan de tijd, maar voor hem is de eeuwigheid een lange reeks van jaren tot in het oneindige geprojecteerd. Welnu: in dat groote volk, dat zaad als het zand der zee en de sterren des hemels is voor Abrahams Semietische bevattingsvermogen geprojecteerd het eeuwige leven. Maar in belófte: hij bleef Abraham, die pas lang daarna in de geboorte van Izaäk het onderpand, de aanvankelijke vervulling ging zien.

Maar nog iets moest Abraham leeren en wel dit, dat dat eeuwige leven niet kwam door zijn verwekking van Izaäk, noch door zijn veroveren van Kanaän, maar langs den weg van bloedstorting. Abraham moest Izaäk, het beloftekind, b e s n ij d e n. Daarin moest hij leeren dat het niet zijn kracht was die hier werkte, maar dat er bloed moest vloeien, wilde dat groote volk komen, wilde het eeuwige leven neerdalen in deze tijdelijke werkelijkheid.

Abraham is gestorven — de belofte-vervulling *heeft hij niet gezien. En de dood is doorgegaan* en heeft ze weggevaagd, heel dat zaad van Abraham, eeuw in, eeuw uit. Wel werd nu duidelijk gezien, dat Abraham een belófte gekregen had. Maar ook dit werd gezien, dat Gód hier de beloover was. Dat het een belofte van het verbond was, die God kwam vervullen aan allen, die met geloof die belofte omhelsden, d.w.z. die de belofte belofte lieten. Zoo zag de geloovige Israëliet in het vrederijk van Salomo iets lichten van de sabbathsrust en van het eeuwige leven, dat beloofd was. Maar ook Salomo's rijk is onderhevig geweest aan de verandering der tijdelijke dingen en de dood ging door zijn deel te eischen. De Israëliet heeft het eeuwige leven nimmer gezien in deze wereld!

Totdat daar eens in een gesprek tusschen, men zou zeggen twee rabbi's, deze woorden gesproken werden: „Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem." Joh. 3:36.

De Zoon heeft het eeuwige leven. Wat na Adams val verborgen gebleven was en een groot geheim geworden, dat alleen als belofte gekend werd, is met Jezus Christus in deze wereld gezien geworden.

1) Lezing gehouden op 't XV-de Lustrum van F. Q. I.